

Intensief ruimtegebruik in Tokio: Planning en Praktijk

Rob Stroeks, Project Officer, TWA Tokio - 27-5-2004

(Continued from Part 1)

Symposium: Common Grounds

In april van dit jaar is in Tokio het tweedaagse symposium 'Common Grounds' gehouden, met als thema innovatie in architectuur en stedelijke planning in Nederland en Japan. Het symposium is georganiseerd door de Universiteit van Tokio samen met de TWA-post en de culturele afdeling van de Nederlandse ambassade in Tokio, waarbij specialisten op het gebied van intensief ruimtegebruik ervaringen en gedachten konden uitwisselen. Twaalf sprekers uit Nederland en Japan (uit elk land drie architecten en drie planners) hebben presentaties gegeven over hun specialiteiten. Onder de Nederlandse gasten waren Aaron Betsky, directeur van het Nederlands Architectuurinstituut, en Ries van der Wouden van het Ruimtelijk Planbureau. Van Japanse zijde heeft onder anderen architect Yamamoto Riken gesproken over het Shinonome Project, elders in dit artikel beschreven. Tijdens de afsluitende rondetafeldiscussie is onder andere besproken dat de aanhoudende vraag naar nieuwe bouwkundige projecten in de metropool (ondanks nationale bevolkingsafname) te verklaren zou kunnen zijn door een toestroom naar Tokio vanuit omringende gebieden. Tegelijkertijd leveren veranderingen in bevolkingsaantallen binnen een bepaald gebied extra complicaties in de opzet en uitvoering van lange-termijnplannen.

Hieronder volgen twee voorbeelden van grootschalige projecten die recentelijk gerealiseerd zijn in het centrum van Tokio.

Roppongi Hills

De mega-projectontwikkelaar Mori Building heeft in april 2003 met veel allure het prestigieuze project Roppongi Hills geopend in het hart van Tokio. Met een totaal landoppervlak van 11,6 hectare en 724.000 m² aan vloeroppervlak is dit het grootste urban renaissance-project dat tot op heden gerealiseerd is in Japan.

Het project is zeer ruim opgezet vanuit de gedachte dat het functioneert als cultureel symbool van het hedendaagse Japan, en combineert zo ongeveer alle denkbare functies. Er zijn kantoren, woningen, hotels, winkels, restaurants, tuinen, speelplaatsen, sport en culturele faciliteiten zoals een tempel, een bioscoop, een museum en een theater.

Het project is gebouwd rond de Roppongi Hills Mori Tower, een 238 m hoog kantoorgebouw met 54 verdiepingen bovengronds en 6 verdiepingen ondergronds. Gezien het weinig gestructureerde wegennetwerk in de omgeving van dit gebouw heeft het Amerikaanse architectenbureau Kohn Pedersen Fox Associates ervoor gekozen niet van een vaste blikrichting uit te gaan. Dit heeft tot een vormgeving geleid waarbij het gebouw er vanuit alle richtingen anders uitziet en er nergens een voor- of achterkant heeft.

De verdiepingen met kantoorruimte zijn met 4.500 m² aan pilaarvrije oppervlakte de grootste van het land. Met een totaal van 210 winkels en restaurants, een theater met meer dan 2000 zitplaatsen en een 800 m² grote televisiestudio biedt het project onderdak aan legio grootschalige faciliteiten (figuur 3).

Verder is er veel aandacht besteed aan daktuinen, die in Tokio steeds meer worden voorgeschreven uit milieu-overwegingen. Er zijn tuinen en zowaar een bescheiden rijstveld te vinden op, rond en tussen de gebouwen van Roppongi Hills (Figuur 4).

Al met al vormt Roppongi Hills een totaalpakket aan stedelijke functies, waarmee het voldoet aan de vraag uit overheid en samenleving om zo efficiënt mogelijk om te gaan met de beperkte

ruimte.

Figuur 3 Roppongi Hills

Figuur 4 Rijstveld op dak van Roppongi Hills

Shinonome project

Het Shinonome Canal Court Project (in de wandelgangen het Shinonome Project) is gelegen in het Tokyo Waterfront Area, één van de bovengenoemde zeven Priority Areas for Redevelopment aangewezen door het TMG om een vernieuwd Tokio op de kaart te zetten. Op zo'n tien minuten van het centrum van Tokio is Shinonome uiterst comfortabel gesitueerd. Daarmee wordt de uitbreiding van Tokio in zuidoostelijke richting gerealiseerd. Het land dat in de afgelopen decennia in de Baai van Tokio is aangewonnen zal zo gebruikt worden om de spanning te verminderen tussen vraag naar en aanbod van ruimte.

Shinonome is een groep van zes grote losstaande appartementgebouwen, opgezet door de Urban Development Corporation (UDC), een publieke organisatie die tot voor kort vooral woningcomplexen voor de middenklasse beheerde, maar de laatste tijd met imposante projecten door bekende architecten de leefbaarheid van Japanse steden op een hoger niveau brengt. UDC zal vanaf 1 juli 2004 een zelfstandig agentschap worden.

Om het Shinonome Project te realiseren heeft UDC zes bekende architecten, waaronder Yamamoto Riken en Ito Toyo, ingeschakeld om ieder een gebouw te ontwerpen aan de hand van hun gedachten over een moderne woongemeenschap. De landschapsarchitect Hiroki Hasegawa heeft de zes voorstellen verwerkt in een totaalproject met een oppervlakte van 160

duizend m², waar tussendoor een S-vormige weg loopt.
Tijdens het genoemde symposium over architectuur en stedenplanning in Japan en Nederland heeft Yamamoto Riken het Shinonome Project uitvoerig besproken (Figuur 5).

Figuur 5 Shinonome Project

Opmerkelijk in de ontwerpen van Shinonome is de diversiteit in de appartementen die aangeboden worden: van éénkamerappartementen tot woningen voor families. Het project herbergt ongeveer zesduizend nieuwe huizen, in combinatie met winkels, kantoren en parkeergelegenheden. De verwachting is dat Shinonome een nieuwe stijl van wonen zal worden in Tokio, waarbij zogenaamde Small Office/Home Offices (SOHO) een centrale rol zullen spelen. SOHO's zijn residentiële units die als kantoor, atelier of showroom gebruikt kunnen worden. Shinonome is momenteel gedeeltelijk open en zal in de loop van dit jaar verder in gebruik worden genomen.

Bronnen en meer informatie

1. P. Chorus, Meervoudig en intensief ruimtegebruik in Tokyo, Technieus 2002-08
2. Mori Building Co.Ltd., 'A Different Future, Mori Building', 2003
3. Mori Building Co.Ltd., 'The Global City', 2003
4. UDC, 'Shinonome Canal Court Project' (brochure), 2003
5. <http://www.metro.tokyo.jp/>
6. <http://www.roppongihills.com/>
7. <http://www.kpf.com/>
8. <http://www.codan.jp/>